

PŘIROZENÁ SÍLA MOTIVACE

A JEJÍ DŮLEŽITOST V PROCESU UČENÍ

Hana Vykoupilová | E-mail: hana.vykoupilova@inspirro.cz | Tel: 777 157 479 | www.inspirro.cz

MOTIVACE

- Ochota vynaložit vlastní úsilí k dosažení cíle, který uspokojí vlastní potřeby. Motivace je impulsem, který vede k určité akci.
- Motivace hraje zásadní roli v procesu učení se, v přijímání a zpracování nových podnětů.
- Motivace hraje tedy nezbytnou roli při vystupování z komfortní zóny.

ZÁKLADEM JSOU POTŘEBY

Autor: Abraham Maslow 1943

„SCARF“ MOTIVACE

- **STATUS = POSTAVENÍ**

Postavení, relativní důležitost ve vztahu k ostatním

- **CERTAINTY= JISTOTA**

Schopnost předvídat budoucnost, jistota

- **AUTONOMY= NEZÁVISLOST**

Pocit kontroly nad událostmi

- **RELATEDNESS = VZTAHY**

Pocit bezpečí

- **FAIRNESS = SPRAVEDLNOST**

DEMOTIVACE

Je způsobena pocitem **ohrožení**, projevuje se takto:

- Soustředění na vlastní problém, omezená koncentrace na přijímání nových informací, na výkon
- Odmítavý postoj k úkolům
- Neschopnost kreativního myšlení a nalézání řešení
- Vyhledávání „úniku“ z prostředí, které vnímám jako ohrožující

S – POSTAVENÍ

Otázky:

- Jaké postavení má žák ve třídě?
- Jak je se svým postavením spokojen
- Jak často je mu projevono uznání?

Jak posílit motivaci:

- Poznání specifik
- Vyjádření uznání
- Ocenění všude tam, kde je to možné
- Sledování pokroku a rozvoje

C - JISTOTA

Otázky:

- Nakolik je známá perspektiva třídy, případně školy?
- Jsou jasná a zřejmá očekávání vyučujícího?
- Je vyučující předvídatelný a čitelný?

Jak posílit motivaci:

- Ujistění o pevném místě ve třídě
- Pravidelná zpětná vazba zaměřená na rozvoj
- Dostatek informací o dění ve třídě/ve škole
- Zapojení žáků do případných změn

A - NEZÁVISLOST

Otázky:

- O čem může žák sám rozhodovat?
- Jak je žákům zadáván úkol/aktivita?
- Jak je kontrolováno samostatné plnění úkolu?
- Jak jsou žáci informováni o změnách, které se jich týkají?

Jak posílit motivaci:

- Dávat prostor k vyjádření
- Dávat na výběr (v rámci možností) ohledně úkolů/aktivit
- Podporovat vlastní iniciativy a vyzdvihovat je

R - VZTAHY

Otázky:

- Jak je žák vnímán učitelem a ostatními žáky?
- Cítí se „bezpečně“?
- *Pomluvy, nejistota, nedůvěra...*

Jak posílit motivaci:

- Upřímnost a čitelnost v komunikaci
- Budování vzájemné důvěry (co je řečeno, to je splněno)
- Vyzdvihování kvalit každého žáka
- Objektivní hodnocení

F - SPRAVEDLNOST

Otázky:

- Platí ve třídě stejná pravidla pro všechny?
- Jsou pravidla známá, čitelná?
- Jsou pravidla dodržovaná (a případně důsledně vymáhaná)?

Jak posílit motivaci:

- Osobní příklad učitele v souladu s pravidly a omezeními
- Všímovost k odchýlkám
dodržování pravidel ze strany žáků
- Respektování společných pravidel
- Známá a pojmenovaná očekávání
- Spolutvorba nastavování procesů a systémů (v rámci možností)
- Společná tvorba pravidel

DŮLEŽITOST MOTIVACE

- Proces přijímání, zpracování a zapamatování informací
- Otevřená mysl, kreativita, nápady, iniciativa
- Výkonnost, energie
- Vytrvalost, houževnatost

MOTIVACE VNĚJŠÍ

- Odměna nebo trest
 - Krátkodobý efekt
 - Zabíjení kreativity
 - Pokřivení vnitřní motivace
 - Budování závislosti na vnějším impulsu

MOTIVACE VNITŘNÍ

- Maximalizace smyslu (Daniel Pink 2009)
 - Mistrovství – přirozená touha se zlepšovat
 - Autonomie – vlastní rozhodování všude tam, kde je to možné
 - Smysl (PROČ) – potřeba porozumění smyslu
 - Vedoucí ke kreativě nepodmíněné vnějším zdrojem

ZPĚTNÁ VAZBA

Je jedním z nejsilnějších nástrojů motivace, které má vyučující k dispozici.

FUNKČNÍ ZPĚTNÁ VAZBA

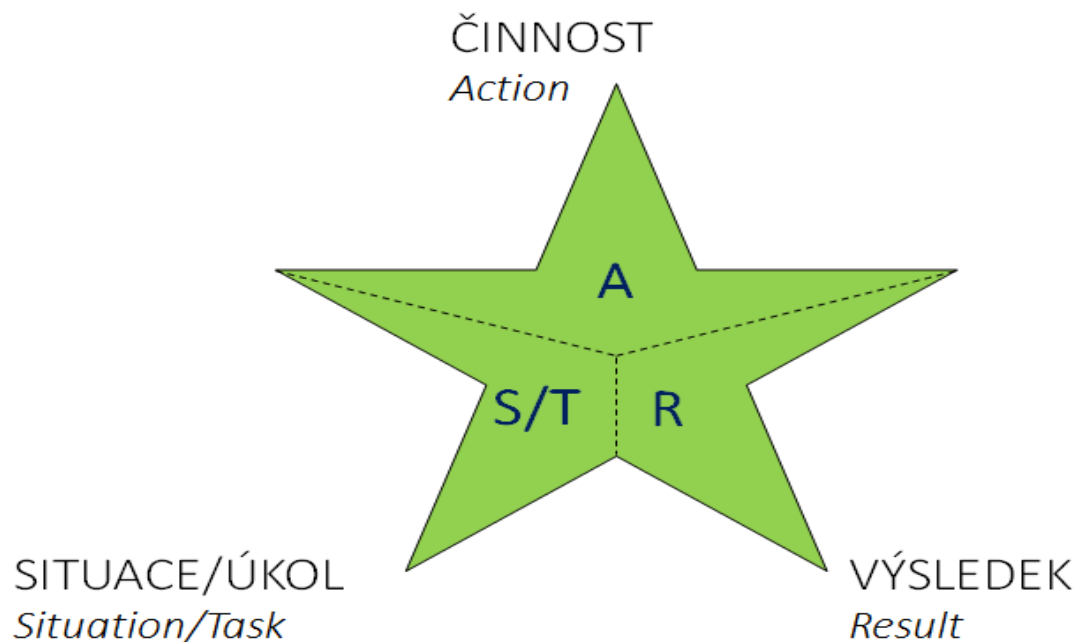
Základní otázka: CO JE CÍLEM ZPĚTNÉ VAZBY?

- „Upevnit“ chování a jednání vedoucí k požadovanému cíli
- „Změnit“ chování a jednání nevedoucí k požadovanému cíli
- Reflektovat motivaci, aktivitu, nápad, zapojení...

ZPĚTNÁ VAZBA

- Včasná, konkrétní, vyvážená
- Faktická – nezabývá se osobou nebo motivy – udržuje sebeúctu druhé osoby; bez domněnek
- Dává možnosti – hledá řešení vzhledem k primárnímu cíli

JAK SDĚLIT ZPĚTNOU VAZBU

PRAVIDLA PRO ZPĚTNOU VAZBU

- Reflexe **pozorovaného** chování
- Zaměřující se na **fakta**, ne na osobu (vždy podpora či udržení sebeúcty druhého)
- **Konkrétní**, užívající příklady
- Zaměření na to, co může být **změněno**; pohled **do budoucnosti**, ne do minulosti
- **Otevřené otázky**, posílení zodpovědnosti toho, kdo zpětnou vazbu dostává

KLÍČ JE V OTÁZKÁCH

Otevřené otázky – otázky, na které nelze odpovědět ano/ne

(příklad: „Myslíš, že se ti to dnes povedlo?“ X „Co se ti dnes povedlo?“)

- Vedou žáky k přemýšlení a zodpovědnosti
- Přinášejí nová zjištění, řešení, postupy
- Pomáhají „ověřovat“ skutečnost
- Naplňují potřebu autonomie druhého
- Dávají najevo zájem o druhou osobu (potřeba uznání)

Shrnutí: PODPORA ZVÝŠENÍ MOTIVACE

- **Znalost dětí ve třídě** – jejich specifika, schopnosti, potřeby, touhy, cíle
- **Čitelnost** – jasné jednání, v mezích veřejných pravidel, pravidla dodržuji
- **Odstraňování zevních překážek motivace** (v procesech, v komunikaci, ve vztazích) – nastavuji/jeme pravidla pro třídu
- **Podpora rozvoje a růstu** – maximum pro podporu a udržení vnitřní motivace každého
- **Vnímavost a empatie** – včasná reakce na výkyvy/konflikty

Shrnutí: NEJSILNĚJŠÍ DEMOTIVÁTORY

- Lhostejnost vyučujícího k dobrým/špatným výsledkům, k problémům žáků/ k iniciativě
- Jakékoli nespravedlivé chování (odměňování, hodnocení, nezasloužená kritika/pochvala)
- Odejmutí vlastní iniciativy
- Jednání bez respektu (veřejná kritika, zesměšnění, nevhodný vtip)
- Nedostatek práce/ „materiálu“/ zdrojů